

Protože vyjadřování aspektu v českém znakovém jazyce nebyla dosud věnována dostatečná pozornost, diplomantka nejprve důkladně zmapovala problematiku aspektu a jazykových jevů s ním souvisejících jednak v mluvených jazycích, zejména v češtině, a to s náležitým vědomím zásadních odlišností mezi jazyky mluvenými a znakovými, a jednak v jiných znakových jazycích – podrobně se věnovala čtyřem rozsáhlým studiím o americkém a nizozemském znakovém jazyce. Vždy přitom postupovala tak, že představila různá pojetí daných jevů a jedno z nich si po úvaze vybrala pro svou potřebu. V případě znakových jazyků zvolila pojetí Ch. Rathmanna, který rozlišuje šest hodnot aspektu, popisuje manuální i nemanuální prostředky jejich vyjadřování (principiálně jde o modifikace citátové podoby predikativního znaku nebo o lexikální vyjádření) a odlišuje aspektuální modifikace od modifikací jiných, nevyjadřujících primárně vnitřní časovou dimenzi děje: od způsobové modifikace a distribuční kvantifikace. Teoretickou část Kristýna Šimková zakončila výstižným a přemýšlivým shrnutím.

Vlastní výzkum diplomantka prováděla na 16 volně dostupných videích různých žánrů. V tomto materiálu nalezla celkem 85 aspektuálních modulací na 47 různých lemmatech. Všechny modulace jsou podrobně anotovány a interpretovány v tabulce, která je přílohou práce. V práci samé se pak nachází podrobný popis struktury této tabulky a rozsáhlé shrnutí analýzy nalezených dat. Toto shrnutí postupuje nejprve podle formy, tzn. popisuje, jakými prostředky se vyjadřují aspektuální významy v ČZJ, a poté podle funkce, tzn. popisuje jednotlivé nalezené hodnoty aspektu. V pododdílech nazvaných *Souhrn a porovnání* vždy danou hodnotu shrnuje a srovnává s Rathmannovými zjištěními. Tyto pododdíly i samotný závěr práce pokládám za pregnantní a obsažné.

Analýza K. Šimkové zjistila, že se aspekt v ČZJ vyjadřuje na všech typech sloves, na klasifikátorech, na specifických znacích i na znacích, které nepatří mezi slovesa (ale mohou být užity predikativně); jen mi není jasné, proč je znak LEPŠÍ označen jako adverbialní, a ne adjektivní. Formální prostředky vyjadřování aspektuálních významů se rámcově shodují s prostředky známými z ASL (některé z prostředků popsaných Rathmannem se však v materiálu nevyskytly): opakování manuálního pohybu, posun v prostoru, změna tempa pohybu, zastavení pohybu, změna jednoručního znaku na dvouruční, přidání znaku HOTOVO; nemanuální složka se většinou modifikuje spolu s pohybem. Aspektuální modifikace se může kombinovat s lexikálním vyjádřením (přidáním adverbialního znaku); modifikovaný znak se může opakovat, modifikace též může zasáhnout více znaků v kontextu.

Jednotlivé hodnoty aspektu diplomantka vyvozovala nejen z užitých formálních prostředků, nýbrž i z kontextu – z celkového významu věty nebo

z přidaného adverbialního znaku. Postupovala přitom uvážlivě, s patřičnou opatrností, a sporné doklady konzultovala s rodilou mluvčí-lingvistkou; chvályhodné je i to, že se přitom teoretickým přístupem, k němuž se přiklonila, nenechala ovlivnit natolik, aby nebyla schopna registrovat odlišnosti. Ze šesti Rathmannových hodnot aspektu se v analýze objevily čtyři, tu nejčastější z nich (kontinuální aspekt) vlastně diplomantka navrhuje rozdělit podle obecného významu modifikovaných znaků (na postupnou změnu stavu a děj probíhající dlouho stále stejně), protože se každý z obou typů chová trochu jinak. Hodnoty aspektu se mohou kombinovat jak vzájemně, tak se způsobovou modifikací či distribuční kvantifikací – ty analýza našla i samostatně užitě.

Práce je psána dobře zvládnutým výkladovým stylem. Rušivě působí jen překlepy (např. nejméně třikrát *Rathamnn* m. *Rathmann*) a četné chyby v interpunkci, z nichž některé jsou soustavné: absence čárky před spojkou *jako*, v okolí zkratky *např.* a po vložení vedlejší věty.

Diplomová práce Kristýny Šimkové je rozsáhlá a důkladná a přináší cenná, jakkoli opatrně formulovaná zjištění o tématu doposud nepřiliš probádaném. Bez problémů splňuje požadavky kladené na tento typ prací. Doporučuji hodnotit ji známkou *výborně*.

Ve Vodňanech 21. 8. 2019

doc. Mgr. Robert ADAM, Ph.D.